

ตรรกศาสตร์

ประพจน์

ประโยค: $x+5=10$

ประโยค: อย่าเดินลัดสนาม

ประโยค: $\pi = 3.14$

ประโยค: บางคนชอบกาแฟ

ประโยค: $x > 5$ และ $x < 3$

ประโยค: ไม่มีจำนวนเต็มใดที่อยู่ระหว่าง 5 และ 6

ประโยค: เคมีพีภูผาคอร์สละ 290 บาท

ประโยค: กรุงเทพฯ ไม่เป็นเมืองหลวงของประเทศไทย

ประโยค: ว้าว อร่อยจังเลย!

ประโยค: จังหวัดนนทบุรีมีประชากรอยู่ 1,319,999 คน

การเชื่อมประพจน์

ตัวเชื่อม “และ” ($\wedge$)

ประโยค: แมวเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม และ ปลาวาฬบินได้

ประโยค: กรุงเทพฯ อยู่ในไทย และ เชียงใหม่อยู่ทางเหนือของไทย

ประโยค: พิภพาสอนฟิสิกส์ และ พิภพไม่สอนฟิสิกส์

ประโยค: ประเทศไทยมีประชากร 66 ล้านคน และ ประเทศไทยมีประชากร 100 ล้านคน

ประโยค: ในปี 2077 ประเทศไทยมีคนอายุ 60 ปีเป็นนายก และ $\int_0^1 \frac{x^4(1-x)^4}{1+x^2} = \frac{22}{7} - \pi$ และ $1+1=3$

ตัวเชื่อม “หรือ” (V)

ประพจน์ที่เชื่อมด้วย “หรือ” จะเป็นจริงเมื่อมีอย่างน้อยหนึ่งประพจน์ที่มาเชื่อม เป็นจริง

ประโยค: 5 เป็นจำนวนคู่ หรือ 7 เป็นจำนวนเฉพาะ หรือ สี่เหลี่ยมจัตุรัสทุกด้านยาวเท่ากัน

ประโยค: ประเทศไทยมีพรมแดนติดทะเล หรือ ประเทศไทยเป็นเกาะ

ประโยค: พี่ภูผาสอนเคมีในอีก 10 ปีข้างหน้า หรือ พี่ภูผาไม่สอนเคมีในอีก 10 ปีข้างหน้า

ประโยค: $(1 + 1 = 3) \vee (2 + 2 = 5) \vee (3 + 3 = 6)$

ประโยค: ทวีปเอเชียมีประเทศมากที่สุด $\vee \int_0^1 \frac{x^4(1-x)^4}{1+x^2} = \frac{22}{7} - \pi \vee 1+1=2$

ตัวเชื่อม “ถ้า p แล้ว q ” ($p \rightarrow q$)

ประโยค: ถ้า $2 + 2 = 5$ แล้วฉันเป็นพระราชา

ประโยค: “ถ้าเรียน แล้วสอบได้” แม้ไม่เรียน

ประโยค: ถ้า $2 < 1$ แล้ว $\int_0^1 \frac{x^4(1-x)^4}{1+x^2} = \frac{22}{7} - \pi$

ตัวเชื่อม “ p ก็ต่อเมื่อ q ” ($p \leftrightarrow q$)

ประโยค: $2 + 2 = 4$ ก็ต่อเมื่อ ฉันเป็นมนุษย์ต่างดาว

ประโยค: ดวงจันทร์เป็นดาวฤกษ์ ก็ต่อเมื่อ ดวงอาทิตย์เป็นดาวเคราะห์

ประโยค: จำนวนเต็มทุกตัวเป็นจำนวนคู่ ก็ต่อเมื่อ จำนวนเต็มทุกตัวเป็นจำนวนคี่

ตัวเชื่อม “ไม่ p ” ($\sim p$)

ประพจน์: สีเหลืองจตุรัสเป็นสีเหลืองผืนผ้า

ประพจน์: ฝนตกและรถติด

ประโยค: วันนี้เป็นวันจันทร์หรือวันอังคาร

ประโยค: พี่ญาใช้fastwork แล้ว พี่ญาชอบพี่CK

ประโยค: ฟนตกและร้อน หรือ ฟนตกและหนาว

จงหาค่าความจริงของประพจน์ต่อไปนี้

1. กำหนด p และ q มีค่าความจริงเป็น F และ F ตามลำดับ จงหาค่าความจริงของ $\sim(p \vee q) \leftrightarrow p$

2. กำหนด p, q และ r มีค่าความจริงเป็น T, T และ F ตามลำดับ
จงหาค่าความจริงของ $\sim(r \vee p \rightarrow \sim q) \leftrightarrow \sim r$

3. จงหาค่าความจริงของ $\sim(T \wedge T \vee F) \leftrightarrow (\sim T \leftrightarrow T \vee \sim F)$
Type equation here.

4. จงหาค่าความจริงของ $\sim(F \rightarrow \sim F) \vee (\sim F \leftrightarrow \sim T)$

5. จงหาค่าความจริงของ $\sim(p \vee \sim p)$

6. กำหนด p มีค่าความจริงเป็น T จงหาค่าความจริงของ $\sim(p \vee \sim q) \rightarrow \sim r$

7. กำหนด p มีค่าความจริงเป็น T จงหาค่าความจริงของ $\sim(\sim p \vee q) \leftrightarrow \sim(p \rightarrow \sim q)$

8. กำหนด p มีค่าความจริงเป็น T

จงหาค่าความจริงของ $\sim(\sim p \vee q) \rightarrow (\sim(q \wedge \sim q) \rightarrow \sim q)$

9. กำหนด p มีค่าความจริงเป็น T จงหาค่าความจริงของ $\sim((\sim p \wedge \sim r) \rightarrow (q \rightarrow (p \vee s)))$

10. จงหาค่าความจริงของ $[(p \rightarrow q) \wedge (q \rightarrow r) \wedge (r \rightarrow s)] \rightarrow (p \rightarrow s)$

11. ให้ $(p \wedge q) \wedge (r \wedge s) \equiv T$ หาค่าความจริงของประพจน์ p, q, r และ s

12. ให้ $(p \wedge q) \rightarrow (p \vee r) \equiv F$ หาค่าความจริงของประพจน์ p, q และ r

13. ให้ $(p \rightarrow (p \rightarrow r)) \vee (r \leftrightarrow \sim q) \equiv F$ หาค่าความจริงของประพจน์ p, q และ r

14. ให้ $(p \wedge q) \leftrightarrow p \equiv F$ หาค่าความจริงของประพจน์ p, q

15. ให้ $(p \rightarrow q) \wedge (r \wedge \sim q) \equiv T$ หาค่าความจริงของประพจน์ $(q \leftrightarrow r) \vee (\sim q \rightarrow p)$

การสร้างตารางค่าความจริง

จงสร้างตารางค่าความจริงของประพจน์ต่อไปนี้

1. $(p \vee q) \leftrightarrow (p \wedge q)$

2. $(p \leftrightarrow \sim q) \rightarrow (q \rightarrow (p \leftrightarrow \sim q))$

3. $(p \vee q \wedge r) \leftrightarrow (p)$
ลำดับดำเนินการคือ $(p \vee [q \wedge r]) \leftrightarrow (p)$

4. $\sim(p \leftrightarrow q) \rightarrow (\sim q \rightarrow r)$

สมมูลกัน

1. $p \leftrightarrow q$ กับ $(\sim p \vee q) \wedge (p \vee \sim q)$

2. $p \rightarrow (q \vee r)$ กับ $(p \rightarrow q) \vee (p \rightarrow r)$

3. $p \rightarrow (q \rightarrow r)$ กับ $(p \rightarrow q) \rightarrow r$

4. $(p \wedge \sim q) \vee q$ ក៏ $\sim p \rightarrow q$

5. $(p \wedge q) \vee (\sim p \wedge q) \vee (p \wedge \sim q)$ ក៏ $p \wedge q$

6. $[(p \wedge q) \rightarrow r] \rightarrow [(p \rightarrow r) \vee (q \rightarrow r)]$ ក៏ T

สัจนิรันดร์

1. $[(p \rightarrow q) \wedge \sim q] \rightarrow \sim p$

$$2. (p \rightarrow q) \leftrightarrow (\sim q \rightarrow \sim p)$$

3. $r \rightarrow [(p \rightarrow q) \wedge (\sim p \rightarrow r)]$

การอ้างเหตุผล

จงหาว่าเหตุต่อไปนี้สมเหตุสมผลหรือไม่

1. กำหนดให้เหตุ

- $p \rightarrow q$

- $\sim p$

จงหาว่าผลคือ q สมเหตุสมผลหรือไม่

2. กำหนดให้เหตุ

- $p \rightarrow (q \vee r)$

- $\sim q$

- $r \rightarrow s$

จงหาว่าผลคือ $p \rightarrow s$ สมเหตุสมผลหรือไม่

3. เหตุ:

- ไม่มีนักการเมืองคนใดที่เป็นคนซื่อสัตย์
- คนที่ซื่อสัตย์บางคนเป็นคนจน

ผล: คนจนบางคนไม่ใช่นักการเมือง สมเหตุสมผลหรือไม่

จงอธิบายประโยคเปิดที่มีตัวบ่งปริมาณต่อไปนี้

กำหนดประโยคเปิด $P(x)$ แทนข้อความ $x + 1 > 2$ และ $Q(x)$ แทนข้อความ $|x| = x$

1. $\forall x \in \mathbb{N}[P(x)]$

2. $\exists x \in \mathbb{N}[\sim Q(x)]$

3. $\exists x \in \mathbb{N}[P(x) \wedge Q(x)]$

ค่าความจริงของประโยคที่มีตัวบ่งปริมาณ
จงหาค่าความจริงของประพจน์ต่อไปนี้

1. $\forall x \in \mathbb{N}[x + 1 > 2]$

2. $\exists x \in \mathbb{R}[x \neq 0] \leftrightarrow \exists x \in \mathbb{R}[x^2 = 0]$

3. $\forall x \in \mathbb{R} \exists y \in \mathbb{R}[x + y = 5]$

4. $\exists x \in \mathbb{N}[(x = 0) \wedge (x < -1)]$

สมมูลและนิเสธของประโยคที่มีตัวบ่งปริมาณ

1. ประพจน์: คนไทยทุกคนรักประเทศไทย

2. ประพจน์: $\exists x[(x^2 + 1 > 0) \wedge (x < -1)]$

3. ประพจน์: $\exists x[x = 1] \leftrightarrow \exists y[y < 2]$

4. ประพจน์: $\forall x\exists y[x + y \leq 0]$

5. ประพจน์: $\exists x[x < 7] \rightarrow \forall x\exists y[xy = 0]$

โจทย์เพิ่มเติม

1. พิจารณาข้อความต่อไปนี้ว่ามีข้อถูกทั้งหมดกี่ข้อ
  - ประพจน์ $p \rightarrow (p \rightarrow (q \vee r))$ สมมูลกับประพจน์ $p \rightarrow (q \vee r)$
  - ประพจน์ $p \wedge (q \rightarrow r)$ สมมูลกับประพจน์ $(q \rightarrow p) \vee \sim(p \rightarrow \sim r)$

2. กำหนดให้ $P(x)$ และ $Q(x)$ เป็นประโยคเปิด ประโยค $\forall x[P(x)] \rightarrow \exists x[\sim Q(x)]$ สมมูลกับ
ประโยค ในข้อใดต่อไปนี้ (PAT1 ก.ค. 52 ข้อ1)
1. $\forall x[\sim P(x)] \rightarrow \exists x[Q(x)]$
  2. $\forall x[Q(x)] \rightarrow \exists x[\sim P(x)]$
  3. $\exists x[P(x)] \rightarrow \forall x[Q(x)]$
  4. $\exists x[\sim Q(x)] \rightarrow \forall x[P(x)]$

3. นายชดแจ้งได้ทราบข้อมูลของคน 5 คนคือ A, B, C, D และ E ดังนี้

A บอกว่า “ C และ D พูดโกหก”

B บอกว่า “ A และ C เป็นคนพูดจริง”

C บอกว่า “ D พูดโกหก”

D บอกว่า “ E พูดโกหก”

E บอกว่า “ B พูดโกหก”

จากข้อมูลดังกล่าวท่านจะช่วยนายชดแจ้งค้นหาว่าใครบ้างเป็นคนพูดจริงและใครบ้างเป็นคนพูดเท็จ

(PAT1 มี.ค. 53)